

6485 - İBLİS (ŞEYTAN) MELEKLERDEN DEĞİLDİR

Soru

Bir arkadaşım bana, şeytanın meleklerden olduğunu söyledi. Eşim (hanımım) ise bunun doğru olmadığını söylemektedir. Bu konuda bana bazı bilgiler verebilir misiniz?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Hamd, yalnızca Allah'adır.

İblis (şeytan), kesinlikle meleklerden olmamıştır. Bunun böyle olduğuna üç şey delâlet etmektedir:

1. Kur'an-ı Kerim'in bunu açıkça belirtmesi.
2. İblis'in (şeytanın) yaratılışı ile ilgili özellikleri (sıfatları/vasıfları).
3. İblis'in (şeytanın) ahlâkı ile ilgili özellikleri (sıfatları/vasıfları).

1. Kur'an-ı Kerim'in bunu açıkça belirtmesine gelince, Allah Teâlâ'nın şu sözü buna delildir:

[وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ] سورة الكهف: ٥٠

"(Ey Peygamber!Hatırlar mısın) hani biz meleklerle:(Selâm vermek amacıyla) Âdem'e secde edin, dediğimizde, cinlerden olan İblis dışında herkes secde etmişti de İblis Rabbinin emrinden çıkmıştı. (Ey insanlar!) Onlar sizin azılı düşmanınız olduğu halde şimdi siz, beni bırakıp da onu ve onun soyunu mu dost ediniyorsunuz (onlara itaat ediyor ve bana itaat etmeyi bırakıyorsunuz)? Zâlimlerin, Rahman'a itaat etmek yerine şeytana itaat etmeleri ne kötüdür!."(Kehf Sûresi: 50).

Hasan Basrî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"İblis, göz açıp kapayıncaya kadar -bir süreliğine- bile olsa meleklerden olmamıştır. Âdem -aleyhisselâm- nasıl ki beşeriyetin aslıdır, İblis de cinlerin aslıdır." (Taberî, sahih bir senedle rivâyet etmiştir. İbn-i Kesîr de tefsîrinde zikretmiştir. cilt: 3, sayfa: 89).

2. İblis'in (şeytanın) yaratılışı ile ilgili özelliklerine gelince, Allah Teâlâ İblis'i ateşten yarattığını belirterek şöyle buyurmuştur:

[خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ] سورة الرحمن: 14- 15

"O (Allah), insanı (n babası olan Âdem'i) pişmiş tuğla gibi kuru çamurdanyarattı. Cinleri ise, dumansız hâlis ateşten yarattı." (Rahmân Sûresi: 14-15).

Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- gelen sahih hadiste, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

[خُلِقَتِ الْمَلَائِكَةُ مِنْ نُورٍ، وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ، وَخُلِقَ آدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُمْ.] رواه مسلم

"Melekler, nurdan yaratılmışlardır. Cinler, dumansız hâlis ateşten yaratılmışlardır. Âdem ise, size anlatılan topraktan yaratılmıştır." (Müslim; hadis no: 2996).

(مَارِج) (Mâric) kelimesi, ateşin saf ve katıksız alevi veya içerisine duman karışan alev demektir. (Sa'dî Tefsîri; c:7. s: 248. Lisânu'l-Arab; c:2, s: 356).

Bu sebeple meleklerin yaratılışları ile İblis'in yaratılışı birbirinden farklı olduğu açıkça belli olmuştur.Bu da, İblis'in meleklerden olmadığı kesinlikle anlaşılmış olmaktadır.

3. İblis'in ahlâkı ile ilgili özelliklerine gelince, şüphesiz o, Âdem -aleyhisselâm-'a secde etmemekle Allah Teâlâ'ya karşı gelmiştir.Oysa Kur'an'dan Kerim'den bilmekteyiz ki, meleklerin Allah Teâlâ'ya karşı gelmeleri mümkün değildir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

[لا يعصون الله ما أمرهم ويفعلون ما يؤمرون] سورة التحريم من الآية: 6

"(Melekler) kendilerine verdiği emirlerde Allah'a asla isyan etmezler ve sadece emrolunduklarını yerine getirirler." (Tahrim Sûresi: 6).

Selef'ten bazı kimselerden İblis'in, meleklerin başı ve onun cennet bekçilerinden birisi olduğu gibi, sahih olmayan israiliyattan rivâyetler gelmiştir.

Nitekim İmam İbn-i Kesir -Allah ona rahmet etsin- bunu şöyle açıklamıştır:

"Bu konuda ilk müslümanlardan birçok eserler rivâyet edilmiştir. Bu eserlerin çoğu, ibret alınması için nakledilen İsrailiyat'tandır. Bu rivâyetlerden çoğunun durumunu (doğru olup olmadığını), Allah daha iyi bilir. Bu rivâyetlerden bazısı da elimizdeki kaynaklardaki gerçeklere aykırı olduğundan dolayı yalan olduğu kesindir. Kur'an'da geçmiş ümmetlerden bahseden kıssa ve haberler, onun dışındaki kaynaklardan nakledilen kıssa ve haberlere ihtiyaç duyulmayacak kadar pek çoktur. Çünkü Kur'an'ın dışında nakledilen bu rivâyetlerde değiştirme, fazlalık ve noksanlık gibi kusurlardan uzak rivâyetler, neredeyse yok gibidir. Bu rivâyetlerde birçok şeyler uydurulmuştur. Bu ümmette hadisleri yazıp sahih ve hasenini; zayıfından, münkerinden, uydurulmuşundan, terkedileninden ve yalan olanından ayırt eden, uzman ve hâfız imamlar, âlimler, önderler, takvâ sahipleri, iyi insanlar ve soylu kimseler olduğu kadar, diğer ümmetlerde dinde tahrif edilen şeyleri reddedecek hâfızlar olmamıştır. İslâm ümmetinin bu değerli âlimleri, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetini, peygamberlerin sonuncusu ve insanlığın efendisinin makamını korumuşlar ve ona nisbet edilen yalanı veya ondan olmayan şeyleri ondanmış gibi göstererek hadis uyduran, yalancı ve bilinmeyen kimseler gibi insanları çok iyi tanımışlardır. Allah onlardan râzı olsun ve firdevs cennetlerini onların barınağı kılsın." (İbn-i Kesir Tefsiri; cilt:3, s: 90).